

Research Paper

Qualitative analysis of reasons and contexts of suicide attempt by women in Yasouj

Maryam Mokhtari^{1*}, Hamid Sadaghat², Ebrahim Fattahpour³

1. Associate Professor, Department of Sociology, faculty of literature and human sciences, Yasouj University, Yasouj, Iran.

2. PHD student of Social Problem Research, , faculty of literature and human sciences, Yasouj University, Yasouj, Iran.

3. PHD student of Social Problem Research, , faculty of literature and human sciences, Yasouj University, Yasouj, Iran.

Received: 2023/05/19

Revised: 2023/06/20

Accepted: 2023/08/22

Use your device to scan and read the article online

DOI:

[10.30495/jzvi.2023.31910.4017](https://doi.org/10.30495/jzvi.2023.31910.4017)

Keywords:

Attempted suicide, Women, Grounded theory, Yasouj.

Abstract

Introduction: Attempting suicide as a complex and multi-dimensional phenomenon that has various dimensions such as psychological, social, family and cultural, which has increased in an unprecedented manner based on statistics and documented evidence. This research seeks to identify the reasons and contexts of women committing suicide in Yasouj city.

Methods: This research seeks to identify the reasons and contexts of women committing suicide in Yasouj using qualitative method and grounded theory approach. The participants in the current research were 10 women from Yasouj city, who were interviewed in a semi-structured manner, and then the resulting data were analyzed using three-stage open, central and selective coding.

Findings: The findings show the existence of 9 main categories in the suicide attempt, which are: "Encounter with violence", "Disordered family", "Psychological problems", "Aversion to tradition", "Ineffective coping skills", "compensation for shortcomings", "normative pressure", "reproduction of conditions" and "covetousness". The core category of the research is "intentional practical suicide to liberating action".

Citation: Mokhtari M, Sadaghat H, Fattahpour E. Qualitative analysis of reasons and contexts of suicide attempt by women in Yasouj Quarterly Journal of Women and Society. 2024; 15 (56): 95-112.

***Corresponding author:** Maryam Mokhtari

Address: Associate Professor, Department of Sociology, faculty of literature and human sciences, Yasouj University, Yasouj, Iran.

Tell: 09177194037

Email: Mmokhtari@yu.ac.ir

Extended Abstract

Introduction

Many people die by suicide every year. Suicide is a social problem in which a person commits a voluntary and self-inflicted death. Also, it is a type of multidimensional behavioral disorder and damage that many factors including psycho-emotional factors, economic problems, guilt and even in some societies, political problems are involved in its emergence. In fact, reaching an intellectual, psychological and motivational impasse in a person causes him to think of suicide. Attempting suicide is a very important and usually worrying event for society, families, individuals and doctors. Epidemiological studies have shown that attempted suicide is associated with an increased risk of subsequent suicide attempts. A range of motivations and intentions may be behind conscious, unconscious, or intentional and unintentional suicidal behaviors, and the nature of this goal may change. Therefore, understanding more about the experiences after attempting suicide, can have preventive consequences about suicide.

Methods

The current research is based on grounded theory as one of the prominent qualitative methods. This method, whose founders are Glaser and Strauss, is based on a kind of induction that produces a theory by means of data resulting from research. In this method, data collection and analysis and the final possible theory are closely related to each other, and instead of assuming a theory by entering the field of study, the researcher allows the data to create the theory. (Strauss and Corbin, 1998). In this research, which seeks to identify the grounds, the reasons for committing suicide, it requires several steps, which include preparing the data for analysis, performing various analyzes - going deeper and deeper to understand the data, and obtaining Bringing an interpretation of the simple meanings of the data. In this research, the in-depth interview

method was used to collect the data. The sampling method in this study is purposive sampling. In addition to the questions related to the main topic of the research, questions related to personal information were also asked and noted. The interviews were conducted individually and the duration of each interview varied from one to two hours depending on the need, desire and obtaining the necessary information. The number of participants in the interview, 10 women of Yasouj aged 15-35 years who were referred to the social emergency of Yasouj city were interviewed. Declaration of readiness to cooperate with the researcher and dialogue was one of the selection criteria. To evaluate the reliability of data analysis, various techniques such as evaluation by members and audit technique were used. In this way, the participants were asked to evaluate the categories and the final report of the research. In addition, the validity of the analysis was done by long and continuous discussion of researchers and experts in this field.

Findings and discussion

Attempting suicide includes causal, intervening, contextual factors and related consequences, which directly or indirectly play a role in a person's decision to commit suicide. The findings show the existence of 9 main categories in the suicide attempt, which are: "Encounter with violence", "Disordered family", "Psychological problems", "Aversion to tradition", "Ineffective coping skills", "compensation for shortcomings", "normative pressure", "reproduction of conditions" and "covetousness". The core category of the research is "intentional practical suicide to liberating action". Suicide is an intentional act that people evaluate as a tool and means to achieve their goals and objectives, which are different from the point of view of different people. Some people use suicide as a temporary solution to achieve other goals. If the target is not achieved, the activist either reconsiders his method to reach the goal or commits suicide seriously. Many

women and girls interviewed who had a history of committing suicide more than once; In their talks, they admitted that their suicide attempt was fake, some women view suicide as a tool through which they intend to influence the environment and people to achieve their goal. In fact, some women have used suicide as a tactic for divorce or other purposes, but for some, due to issues and problems and the aggravation of previous issues, the purpose and nature of the suicide attempt changes and the person becomes They seriously think about death and turn to more violent methods, and they use suicide as a means to get rid of life, committing suicide is an inevitable response and strategy on the part of women of this age. The region depends on the conditions of the social, cultural and normative environment. Most of the women have stated that the geographic location of the region and the unfavorable livelihood, biological and cultural situation governing their lives are the reasons for turning to suicide. They have argued that traditional and informal norms burden their lives and living conditions and demand conformity with these norms, which causes a kind of normative pressure to commit suicide, which helps to resist and confront the norms. They do not know that this factor has aggravated the phenomenon of suicide attempts.

Conclusion

By examining the grounds and causes of people committing suicide in Yasouj city, it is concluded that social harms are related to each other like the cycle of nature, every harm is the consequence of another harm. Social factors originate from family and cultural traumas that rule the society, which creates the fields of anomalies. It is an interaction between these factors and fields, which all work together and intensify and open the disorder. Making knots makes problems more difficult. From the results of the research, it can be understood that the number of suicides in Iran is increasing rapidly, also due to the patriarchal and

traditional and ethnic structure of the city of Yasouj, this phenomenon has increased and the interesting thing is that not only among The low-educated stratum has an unprecedented prevalence among the educated stratum, and a worrying point that makes it necessary to pay attention to suicide is the decrease in the age of suicide among women and girls in Yasouj city.

Funding

All financial resources and costs for research and publication of the article have been paid by the authors and no financial support has been received.

Authors' contributions

All the authors contributed to the writing of different parts of the article.

Conflicts of interest

The authors declare no conflict of interest

مقاله پژوهشی

تحلیل کیفی دلایل و زمینه‌های اقدام به خودکشی زنان شهر یاسوج

مریم مختاری^{۱*}، حمید صداقت^۲، ابراهیم فتاح پور^۳

۱-دانشیار گروه جامعه‌شناسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه یاسوج، یاسوج، ایران.

۲-دانشجوی دکتری بررسی مسائل اجتماعی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه یاسوج، یاسوج، ایران.

۳-دانشجوی دکتری بررسی مسائل اجتماعی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه یاسوج، یاسوج، ایران.

چکیده

هدف: اقدام به خودکشی به مثابه یک پدیده پیچیده و چند بعدی که دارای ابعاد مختلفی از جمله روانی، اجتماعی، خانوادگی و فرهنگی است که بر اساس آمار و شواهد مستند به نحو بی‌سابقه‌ای افزایش یافته‌است. این پژوهش به دنبال شناسایی دلایل و زمینه‌های اقدام به خودکشی زنان شهر یاسوج می‌باشد.

روش: این پژوهش به دنبال شناسایی دلایل و زمینه‌های خودکشی زنان شهر یاسوج با استفاده از روش کیفی و رویکرد نظریه مبنایی است. شرکت کنندگان در پژوهش حاضر ۱۰ نفر از زنان ۳۵-۱۵ ساله شهر یاسوج که به دلیل اقدام به خودکشی به اورژانس اجتماعی ارجاع داده شده بودند، که به صورت نیمه ساختاریافته مورد مصاحبه قرار گرفتند و سپس داده‌های به دست آمده با استفاده از کدگذاری سه مرحله‌ای باز، مرکزی و انتخابی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها: یافته‌ها نشان از وجود ۹ مقوله اصلی در اقدام به خودکشی است که عبارتند از: «مواجهه با خشونت»، «خانواده نابسامان»، «مشکلات روان‌شناختی»، «سنت‌گریزی»، «مهارت‌های مقابله‌ای ناکارآمد»، «جبران کاستی‌ها»، «فشار هنجاری»، «بازتولید شرایط» و «سهم‌خواهی». مقوله هسته پژوهش نیز «خودکشی عملی نیت‌مند تا کنشی رهایی‌بخش» می‌باشد.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۲/۲۹

تاریخ داوری: ۱۴۰۲/۰۳/۳۰

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۵/۳۱

از دستگاه خود برای اسکن و خواندن مقاله به صورت آنلاین استفاده کنید

DOI:

[10.30495/jzv.2023.31910.4017](https://doi.org/10.30495/jzv.2023.31910.4017)

واژه‌های کلیدی:

اقدام به خودکشی، زنان، نظریه مبنایی، یاسوج

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

* نویسنده مسئول: مریم مختاری

نشانی: دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه یاسوج، یاسوج، ایران.

تلفن: ۰۹۱۷۷۱۹۴۰۳۷

پست الکترونیکی: mmokhtari@yu.ac.ir

مقدمه

آنکه در جهان رقمی بیش از ۱۲ نفر بین هر ۱۰۰ هزار نفر است^۲. ایران در سال ۲۰۲۰ در جایگاه ۱۴۹ قرار دارد، این در حالی است که در سال ۲۰۱۹ رتبه ایران ۱۴۲ بوده است. نشان می‌دهد، آمار خودکشی در سال ۱۳۹۸، ۵۱۴۳ مورد بوده است که از این تعداد ۳۶۲۶ نفر از آنها مرد و ۱۵۱۷ نفر از آنها زن بوده‌اند (3). استان‌های کهگیلویه و بویراحمد، ایلام و کرمانشاه بیشترین آمار خودکشی را در سال ۹۸ داشتند و کمترین آمار مربوط به استان‌های خراسان رضوی، خراسان جنوبی و سیستان و بلوچستان بوده است (4). این درحالیست که در سال ۹۷ طبق این گزارش، ۵۱۰۱ نفر بر اثر خودکشی فوت کردند. که می‌توان گفت نرخ خودکشی در سال ۹۸ نسبت به سال ۹۷، ۸٪ درصد افزایش یافته است (3). در تمام دنیا میزان اقدام به خودکشی زنان بیش از مردان است و در برخی موارد به دو یا سه برابر می‌رسد. ولی در اکثر نقاط دنیا، میزان خودکشی‌های موفق (منجر به فوت) در مردان بیشتر از زنان است. در ایران، نرخ خودکشی مردان بیشتر از زنان است و به طور متوسط، سالانه ۳۲۱۶ نفر (۱۷۳۳ مرد و ۱۴۸۳ زن) خودکشی می‌کنند (5). به طور کلی آمار و ارقام نشان می‌دهد که نرخ خودکشی در زنان نسبت به مردان کمتر است. اگر چه این احتمال وجود دارد که در برخی مناطق، اقدام به خودکشی زنان بیشتر باشد، ولی به دلیل استفاده از روش‌های ملایم‌تر برای خودکشی، آمار قطعی خودکشی (فوت) زنان، نسبت به مردان کمتر است. همچنین تحقیقات نشان می‌دهد که زنان، به ویژه دختران جوان، از خودکشی به عنوان وسیله‌ای برای جلب توجه و بیان مشکلات خود استفاده می‌کنند؛ لذا اغلب از روش‌هایی استفاده می‌کنند که منجر به مرگ نشود (5).

اینکه یک مسأله محلی، استانی یا کشوری باشد، یک مسأله جهانی است و به هیچ وجه به جامعه خاصی محدود نمی‌شود به عبارتی دیگر در پیشرفته‌ترین کشورهای جهان نیز خانواده‌ها (در مرحله اول) و جوامع (در مرحله دوم) از تبعات و عواقب اقدام به خودکشی زنان بی‌بهره نیستند. بر این اساس خودکشی بیش از آنکه یک پدیده‌ی فردی باشد یک کنش اجتماعی است که برآیند منظومه‌ی بسیار پیچیده‌ای از عوامل گوناگون در سطوح مختلف است و افزایش وقوع آن متناسب با تغییرات فزاینده و پیچیده‌ی اجتماعی در میان اقشار و طبقات مختلف از جمله زنان، نشانگر وجود مشکلاتی در زمینه مورد بحث می‌باشد. ملاحظه‌ی آمارها و اطلاعات منتشر شده بیانگر این امر می‌باشد خودکشی و اقدام به آن در شهر یاسوج فراتر از یک مسئله‌ی فردی بوده و در حال تبدیل به یک مسئله‌ی پیچیده‌ی اجتماعی است. بر اساس آنچه که بیان شد می‌توان مدعی شد که اقدام به خودکشی با معیارهای سی رایت میلز و جامعه‌شناسان پیروی وی، همسو و هماهنگ است. بدین ترتیب هدف اصلی این پژوهش مطالعه زمینه‌ها و عوامل اقدام به خودکشی زنان شهر یاسوج، به عنوان یک مسئله مهم

مرگی که ناشی از خودکشی عمدی و توسط خود شخص رخ می‌دهد، اقدامی آگاهانه در جهت نابودسازی خود می‌باشد. روشن‌ترین دلیل آن مشکلات پیچیده انسان و نیازمندی‌های اوست که برای رهایی از مشکلات خود، خودکشی را به عنوان بهترین راه حل انتخاب می‌کند. خودکشی عملی اتفاقی و بی معنی نیست بلکه راهی برای رها شدن از یک مشکل یا بحران است که شخص را به طور شدید رنج می‌دهد. خودکشی با نیازهای برآورده نشده، احساس یاس و درماندگی، تعارض‌های دوگانه در زندگی و فشار روانی غیرقابل تحمل رابطه مستقیم دارد (1).

خودکشی پدیده‌ای روانی- اجتماعی و موضوعی چندوجهی با پیچیدگی‌های زیاد می‌باشد و عملی است که فرد برای پایان دادن به زندگی خود بطور آگاهانه و خودخواسته انجام می‌دهد (2). سالانه تعداد بسیاری از افراد از طریق خودکشی جان خود را از دست می‌دهند. مرکز اطلاعاتی "بررسی جمعیت جهان" در اوایل سال ۲۰۲۰ گزارشی از میزان خودکشی در بین کشورها منتشر کرده است. بر اساس گزارش، میزان خودکشی در ابتدای سال ۲۰۲۰ نسبت به اوایل سال گذشته افزایش قابل توجهی داشته است. درحالی ۱۰ درصد از مرگ‌های جهان مربوط به خودکشی است که این میزان رقمی حدود ۸۰۰ هزار نفر در جهان را در برمی‌گیرد و خودکشی جزو ۱۰ عامل اصلی مربوط به مرگ در جهان محسوب می‌شود؛ با این وجود آمارها نشان می‌دهد نرخ خودکشی در ایران تقریباً نصف جهانی است، آمار خودکشی در ایران به نسبت جهان، میزان کمتری را نشان می‌دهد؛ به طوری که این رقم در ایران حدود پنج نفر به ازای هر ۱۰۰ هزار نفر بوده است، حال عواملی که باعث افزایش خطر خودکشی می‌گردد شامل: افکار خودکشی و یا برنامه‌ریزی در مورد اقدامات خودکشی، بیماری روانی فعال (همچون افسردگی شدید، سایکوز، اختلال دو قطبی)، مصرف مواد مخدر یا الکل، سابقه قبلی از تلاش برای خودکشی و اختلال شدید در ارتباطات بین فردی است (6).

خودکشی و اقدام به آن از نگاه یک فرد عادی تنها مرگ دردناک یک انسان را نشان می‌دهد اما با نگاهی علمی و موشکافانه به این مسئله می‌توان آن را به عنوان نشانه‌ای از وجود مشکلات اجتماعی حاد تفسیر نمود. اقدام به خودکشی یک واقعه بسیار مهم و نگران‌کننده برای جامعه، خانواده‌ها، افراد و پزشکان می‌باشد. اقدام به خودکشی با افزایش خطر تلاش‌های بعدی برای خودکشی همراه است. بنابراین درک بیشتر در مورد تجارب پس از اقدام به خودکشی، می‌تواند پیامدهای پیشگراانه در مورد خودکشی داشته باشد.

بنابراین، این مسئله از آن جهت حائز اهمیت است که می‌تواند زمینه‌ساز بسیاری از آسیب‌های اجتماعی گشته و کانون خانواده را به عنوان مهمترین نهاد اجتماعی به مخاطره اندازد. اقدام به خودکشی قبل از

خودکشی و اقدام به آن رو به افزایش بوده است. از آنجا که استان کهگیلویه و بویراحمد در لیست بیشترین میزان خودکشی در کشور قرار دارد و در عین حال یک استانی است که هنوز از بافت فرهنگی

خاص آن بسیار نزدیکتر به روش کیفی است تا روش‌های کمی و آماری. اصولاً کارهای صورت گرفته با روش‌شناسی کمی و نتایج به دست آمده از آن نیز در پاره‌ای موارد، چندان موجه نمی‌نماید (رسیدن به علل و زمینه‌های اقدام به خودکشی از طریق روش کمی و پرکردن پرسشنامه به دلیل محافظه‌کاری افراد و حساسیت موضوع از یک طرف و جامعه مورد تحقیق یعنی زنان که به دلایلی از جمله ترس از آبرو و مواجهه شدن با واکنش منفی خانواده، از نگاه زنان مورد پژوهش، انتظاری بزرگ و احتمالاً نایب است همچنان که زنان مورد تحقیق در مراحل اولیه مصاحبه به علت ترس از افشای حقایق و عدم اعتماد سعی در پنهان نمودن حقایق می‌نمودند اما به تدریج و در طول مراحل تحقیق، با اطمینان از عدم افشای محتوای مصاحبه‌ها و اسامی مشارکت‌کنندگان به حقایق اشاره می‌نمودند که محقق را به زمینه‌ها و علل واقعی پدیده اقدام به خودکشی راهنمایی می‌نمود. از این تجارب می‌توان نتیجه گرفت که کاربرد روش کیفی در موضوعات حساس که افراد در آن به دلایل متعدد، رویکردی محافظه‌کارانه اعمال میکنند مناسب‌تر است). مسأله اقدام به خودکشی پدیده‌ای پیچیده و چندبعدی و سیال است و مطالعات کمی به عنوان نگاهی از بیرون از میدان به مسأله که محقق با پیش فرض‌های نظری از پیش مشخص، وارد میدان شده و نتایج به دست آمده متأثر از همین امر است چندان ابعاد تازه‌ای را آشکار نکرده است. تحقیقات انجام گرفته در خارج از ایران از تنوع بیشتری در حوزه روش‌شناسی بررسی پدیده و تکنیک‌های مورد استفاده برخوردار است. با این حال در این تحقیقات نیز، بار تحقیقات کمی به نسبت تحقیقات کیفی، سنگینی می‌کند. مطالعه حاضر با اتخاذ روش‌شناسی کیفی و ورود به بستر اجتماعی زیست پیشینی و حال مشارکت‌کنندگان در پی درک و شناخت خصایص و این بسترها و فهم فرآیند زیست اجتماعی اقدام به خودکشی زنان مورد مطالعه می‌باشد. این پژوهش همچنین می‌تواند با توجه به رویه‌ی کیفی و تحلیل عمیق‌تر از مسئله موردنظر، برای مطالعات انجام گرفته در حوزه خودکشی، جنبه تکمیلی داشته باشد.

چارچوب مفهومی

معمولاً منطق روش‌شناختی پژوهش کیفی به ویژه نظریه مبنایی ایجاد می‌کند که محقق بدون استفاده از نظریه و فرضیه‌های از پیش تعیین شده وارد میدان تحقق شود. با وجود این، پژوهشگر کیفی به گونه‌ای متفاوت از پژوهشگران اثبات‌گرا و کمی‌گرا از نظریه‌ها و ادبیات فنی

می‌باشد و نتایج هر پژوهشی که ما را به سوی کشف زمینه‌های فرهنگی، اقتصادی، اجتماعی و ... یک مسئله رهنمون کند، از اهمیت بسیار زیادی برخوردار خواهد بود.

ضرورت این مطالعه از آنجا ناشی می‌شود که بر اساس آمارهای موجود و تحقیقات انجام گردیده در ایران، طی سال‌های اخیر روند قومی و قلیبه‌ای برخوردار است این سوال مطرح می‌شود که دلایل و زمینه‌های اقدام به خودکشی در مرکز این استان چیست؟

هدف پژوهش

هدف از انجام پژوهش حاضر، ارائه‌ی نظریه‌ی مبنایی درباره‌ی اقدام زنان از خودکشی در شهر یاسوج است و برای دست‌یابی به این هدف، پژوهش بر آن است که به سوال‌های زیر پاسخ دهد:

مهم‌ترین شرایط علی، مداخله‌گر و زمینه‌ای در اقدام زنان به خودکشی چیست؟

استراتژی زنان در اقدام به خودکشی چیست؟

مهم‌ترین پیامدهای اقدام به خودکشی برای زنان اقدام‌کننده چیست؟

پیشینه پژوهش

پژوهش‌های (7، 8، 9)، عواملی همچون تنش در زندگی، بستر اقتصادی، جامعه پذیرایی ناقص، اختلافات خانوادگی، خشونت و مسائل حیثیتی را عوامل موثر در اقدام به خودکشی دانسته‌اند. تحقیقاتی همچون (10) اقدام به خودکشی را به عنوان راهکاری از طرف فرد خودکشی کننده به رفتارهای سلطه طلبانه‌ای همچون محدودیت‌ها، تهمت‌ها و بدبینی‌ها می‌دانند. (11) الگوهای جنسیتی (در قالب مردسالاری، تعصب گرایی، و محرومیت) را عوامل موثر در اقدام به خودکشی می‌دانند. همچنین پژوهش‌هایی همچون (12)، عواملی همچون مدرنیزاسیون^۱ و تقابل سنت و مدرنیته را موثر در اقدام به خودکشی دانسته‌اند.

در مطالعات خارجی نیز (13) عواملی همچون مشکلات بین فردی، تنش، مشکلات اقتصادی، فرهنگ سنتی و بیماری را موثر در خودکشی و اقدام به خودکشی دانسته‌اند. (14) عواملی همچون دوستان و خانواده را در اقدام به خودکشی موثر دانسته‌اند و نقش احساسات، روابط، عوامل خطرزا و عوامل مداخله‌گر را بسیار اساسی می‌دانند. ارزیابی نتایج تحقیقات پیشین نشان دهنده‌ی این مطلب است که تحقیقاتی که در این زمینه صورت گرفته حداقل در ایران، کمتر به دلایل، زمینه و شرایط مداخله‌گر مرتبط با اقدام به خودکشی پرداخته‌اند.

با نگاهی به پژوهش‌های صورت گرفته می‌توان به ضعف مطالعات کیفی به خصوص عدم به کارگیری این روش تحقیقی در حوزه مورد مطالعه (شهر یاسوج)، در زمینه خودکشی و اقدام به آن مخصوصاً به صورت تخصصی و در میان زنان پی برد. موضوعی که با توجه به ماهیت و شرایط

پیرامون موضوع تحقیق استفاده می‌کنند. در این پژوهش نظریه‌های فشار آگنیو، دورکیم و داگلاس مورد توجه قرار گرفته است. موضوع خودکشی زنان در زمره معضلات اجتماعی اجتماعی است که مدافعان حقوق زنان انواع معضلات را ریشه در نابرابری‌ها و حتی ستمگری وارد شده در طول زنان نسبت به زنان می‌دانند. فمینیسم، جنبشی سازمان‌یافته برای دستیابی به حقوق زنان و نیز ایدئولوژی‌ای برای دگرگونی جامعه که هدف آن صرفاً تحقق برابری اجتماعی زنان باشد، نیست، بلکه رؤیای دفع انواع تبعیض و ستم نژادی و طبقاتی را در سر می‌پروراند (15). فمینیسم از این نقطه آغاز می‌کند که زنان سرکوب می‌شوند و سرکوب ایشان مسئله مهمی است. اقتدار مردان، آزادی زنان را محدود می‌کند؛ چون مردان امکانات اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی بیشتری را در اختیار دارند. ایده اصلی این نظریه این است که فرآیندهای اجتماعی و اقتصادی مستقیم و غیرمستقیم در جهت حمایت از نوع نظم اجتماعی خاص و ساختار خانوادگی پدرسالار عمل می‌کند. از این منظر، علت اصلی سرکوب زنان در ساختار سنتی خانواده قرار دارد که نوعی نظم اقتدارگرایانه‌ی مردسالار را تشویق می‌کند و زنان تحت سلطه مردان قرار می‌گیرند (7). بر این اساس نظم اقتدارگرایانه را می‌توان نوعی فشار برای زنان دانست.

نظریه فشار از جمله نظریه‌های ساختاری است که آگنیو با تمرکز بر علل و انگیزه‌های فردی، چشم‌انداز گسترده‌تری در فهم رفتار مجرمانه و آسیب‌های اجتماعی فراهم ساخته است. او سه نوع عمده‌ی فشار در سطح فردی را توضیح می‌دهد:

۱- عدم دستیابی به اهداف ارزشمند ۲- حذف محرک ارزشمند مثبت ۳- وجود محرک منفی (16).

اولین نوع فشار تشریح می‌کند افرادی که در رسیدن به اهداف ارزشمند مثبت خود شکست را تجربه می‌کنند؛ فشاری را متحمل خواهند شد. این جزء از نظریه‌ی فشار عمومی با این اندیشه کلاسیک مرتن که فشار زمانی ایجاد می‌شود که گسستی بین آرمان‌ها و انتظارات مثبت وجود دارد مرتبط است. با این حال، آگنیو این اندیشه را با اضافه کردن دو مقوله گسست بین آرمان‌ها و دستاوردهای واقعی و گسست بین نتایج عادلانه بسط داده است (16). نوع دوم فشار، حذف محرک با ارزش مثبت است که برای بازیابی چیزی که از دست رفته است فشار تولید می‌کند. این نوع فشار با مقیاس‌های منفی زندگی اندازه‌گیری شده است. سومین منبع فشار، وجود محرک منفی است که ممکن است منجر به آسیب اجتماعی شود. محرک منفی دلالت بر افزایش محرک و افکاری دارد که در زندگی فرد، منفی و نامطلوب‌اند. از نگاه آگنیو، هر نوع فشاری احتمال بروز احساسات منفی، مانند ناامیدی، افسردگی، ترس و از همه مهم‌تر، خشم را افزایش می‌دهد. این احساسات منفی ممکن است به مثابه حلقه واسط بین فشار و انحراف عمل کند. آگنیو معتقد است بسیاری از افراد به مقابله با فشار به گونه‌ای سازگار و متعارف تمایل دارند؛ در حالی که بسیاری از افراد با فشار و احساسات منفی خود به شیوه‌هایی همچون اقدام به پایان بخشیدن به زندگی خود، پاسخ

می‌دهند (10). بر این اساس اقدام به خودکشی زنان نشانه‌ای از وجود سه نوع فشار در زندگی فردی آنان است. بسیاری از زنان و دختران زمانی که وضعیت زندگی خود را مورد ارزیابی یا مقایسه با اطرافیان قرار می‌دهند، معتقدند مستحق وضعیتی به مراتب بهتر از این وضعیت کنونی هستند یا زمانی که در محیط زندگی و کار خود در برابر شرایطی همچون خیانت، بی‌مهری‌های همسر و خانواده خود به عنوان یک محرک منفی قرار می‌گیرند ناخودآگاه دچار احساساتی همچون خشم، افسردگی، اضطراب و ترس می‌شوند که به عنوان حلقه واسطی بین محرک منفی و خودکشی عمل می‌کند و فرد را به سمتی سوق می‌دهد که با خودآگاهی کامل به استقبال مرگ می‌رود یا می‌تواند راهکاری مقابله‌ای باشد که فرد از آن برای تخفیف فشار ناشی از عواملی که منشأ استرس هستند، استفاده می‌کند.

این پژوهش با استفاده از روش‌شناسی کیفی سعی دارد دلایل و زمینه‌های اقدام به خودکشی را از نگاه زنان مورد مطالعه به تصویر بکشد و از این حیث به رویکرد مطالعاتی فمینیست که تجربه انسانی و زندگی اجتماعی را از چشم‌انداز زنان بررسی می‌کنند؛ بسیار نزدیک است. از نظریه‌پردازانی که با استفاده از روش کیفی به مطالعه خودکشی پرداخته‌اند می‌توان به (17) اشاره کرد. داگلاس ضمن انتقاد از نگرش دورکیم استدلال می‌کند که جامعه‌شناسان باید از منابع اطلاعاتی استفاده کنند که حتی الامکان آن‌ها را به دنیای درونی شخصی که خودکشی کرده است، نزدیک کند. از نظر داگلاس، دورکیم معتقد است سه میزان خودمحوری، دیگرمحوری و آنومی، همیشه در جامعه وجود دارد. با این حال میزان معینی از همه آنها برای سلامت و رفاه جامعه لازم و ضروری است. با این حال، دورکیم تلاش نکرده نشان دهد که یک تعادل یا ارتباط بین این سه میزان چگونه می‌تواند میزان خودکشی را تعیین کند (7). بایستی اشاره کرد که جاکوبز نیز نظر داگلاس را تأیید می‌کند و دورکیم را مورد نقد قرار می‌دهد. به طور کلی داگلاس و بیچلر از منظر تفسیرگرایی به خودکشی پرداختند. به این ترتیب چرایی اقدام به خودکشی نیازمند درک و تفسیر نیات کنشگران است.

هر کدام از این نظریه‌ها به نوعی در محقق ایجاد حساسیت نظری نموده است که می‌تواند در هدایت محقق به جمع‌آوری داده‌ها و تحلیل آن‌ها کمک نماید.

روش تحقیق

پژوهش حاضر براساس نظریه مبنایی به عنوان یکی از روش‌های مطرح کیفی، صورت پذیرفته است. این روش که پایه‌گذاران آن گلیسر و اشتروس هستند، بر نوعی استقرا استوار است که به وسیله داده‌های منتج از پژوهش، نظریه تولید می‌کند. در این روش، جمع‌آوری و تحلیل داده‌ها و نظریه احتمالی نهایی با یکدیگر ارتباط نزدیکی دارند و محقق به جای پیش فرض گرفتن یک نظریه با ورود به حوزه مورد مطالعه به داده‌ها اجازه می‌دهد تا نظریه را پدید آورد (18). در این پژوهش که

ارجاع داده شده بودند، از تاریخ ۱۴۰۱/۹/۲ لغایت ۱۴۰۱/۱۱/۳۰ مورد مصاحبه قرار گرفتند. در خصوص نمونه‌های این پژوهش مددکار اجتماعی با در اختیار قرار دادن لیست اسامی و شماره‌های تلفن زنانی که اقدام به خودکشی نمودند با آنها تماس گرفت شد و بعد از توضیح کار پژوهشی به آنها در صورت رضایت فرد، قرار مصاحبه در واحد مددکاری اجتماعی اورژانس اجتماعی و در ساعتی که خود مصاحبه شونده وقت لازم را داشت، گذاشته می‌شد. فرایند مصاحبه به گونه‌ای بود که ابتدا با کسب اجازه از این افراد یک رابطه صمیمی و همدلانه با آنها برقرار میشد، سپس اهداف پژوهش برای آنها مطرح میشد و رضایت آنها برای ادامه همکاری و ضبط مصاحبه‌ی ایشان جلب می‌شد. برای ارزیابی قابلیت اعتماد تحلیل داده‌ها، از تکنیک‌های مختلفی مانند ارزیابی توسط اعضا و تکنیک ممیزی استفاده شد. بدین ترتیب که از مشارکت‌کنندگان خواسته شد تا مقوله‌ها و گزارش نهایی تحقیق را ارزیابی کنند. بعلاوه، اعتبار تحلیل با مذاکره طولانی و مداوم محققین و صاحب‌نظران در این زمینه انجام گرفت.

به دنبال شناسایی زمینه‌ها، دلایل اقدام به خودکشی است مستلزم چندین مرحله است که شامل آماده کردن داده‌ها برای تحلیل، انجام تحلیل‌های مختلف، عمیق و عمیق‌تر شدن برای فهم داده‌ها، و بدست آوردن تفسیری از معانی بسیط داده‌ها می‌باشد. این روش مستلزم کدگذاری باز (یعنی استخراج مفاهیم و مقوله‌ها از اطلاعات بدست آمده) و سپس کدگذاری محوری (یعنی انتخاب یکی از مقوله‌ها و قرار دادن آن در مدل نظری) می‌باشد. در تحقیق حاضر از روش مصاحبه عمیق برای گردآوری داده‌ها استفاده شده است. روش نمونه‌گیری در این مطالعه، نمونه‌گیری هدفمند است. در کنار سؤالات مرتبط با موضوع اصلی پژوهش، پرسش‌های مربوط به اطلاعات فردی مانند سن، جنس، پایه‌ی تحصیلی نیز مطرح و یادداشت شدند. مصاحبه‌ها به صورت انفرادی و مدت زمان هر یک از مصاحبه‌ها به اقتضای نیاز، تمایل و دست‌یابی به اطلاعات لازم از یک تا دو ساعت نوسان داشت. تعداد مشارکت‌کنندگان در پژوهش حاضر، ۱۰ نفر از زنان ۳۵-۱۵ ساله که در چند ماهه گذشته قبل از اجرای پژوهش در شهر یاسوج اقدام به خودکشی کرده و برای درمان به بخش اورژانس اجتماعی این شهر

جدول ۱. ویژگی جمعیت‌شناختی مصاحبه‌شوندگان

نام	سن	وضعیت تأهل	تحصیلات	تعداد اقدام	وسیله اقدام
زهرا	۲۵	مطلقه	دیپلم	۱	خودسوزی
سارا	۱۸	متاهل	ابتدایی	۲	خوردن قرص - زدن رگ
افسانه	۲۴	متاهل	دیپلم	۱	خوردن سم
نگار	۲۹	مطلقه	لیسانس	۱	خوردن سم
فرنگیس	۳۰	متاهل	لیسانس	۱	خوردن قرص
زهرة	۲۶	مجرد	پزشک عمومی	۱	خوردن قرص
محیا	۳۲	متاهل	فوق دیپلم	۱	خودسوزی
مریم	۲۸	متاهل	دیپلم	۱	خوردن قرص
سمیرا	۲۸	مجرد	فوق لیسانس	۲	خوردن قرص - خوردن سم
فاطمه	۳۵	متاهل	دیپلم	۱	خوردن قرص

منبع: یافته‌های پژوهش

تحلیل یافته‌های پژوهش

پارادایمی است که در پایان آورده می‌شود. مقوله‌ی هسته، خودکشی عملی نیت‌مند تا کنشی رهایی‌بخش است و مقوله به دست آمده نیز مواجهه با خشونت، خانواده نابسامان، مهارت‌های مقابله‌ای ناکارآمد، سنت‌گریزی، مشکلات روان‌شناختی، جبران کاستی‌ها، فشار هنجاری، بازتولید شرایط و سهم‌خواهی را در بر می‌گیرد.

اقدام به خودکشی، شامل عوامل علی، مداخله‌گر، زمینه‌ای و پیامدهای مربوط به آن است، که در تصمیم فرد بر انجام خودکشی به صورت مستقیم یا غیرمستقیم نقش دارد (نتیجه‌ی این رابطه، ارائه‌ی یک مدل

جدول شماره ۲. نتایج مراحل کدگذاری سه‌گانه‌ی باز (مفاهیم)، مقوله‌های اصلی (محوری) و انتخابی

مفاهیم	خرده مقوله	مقوله اصلی	مقوله هسته
پرتاب وسیله - کتک خوردن از پدر	خشونت فیزیکی		
فحش و ناسزا گفتن - تهمت و بدبینی - بی‌ارزش کردن همسر - تحقیر آشکار همسر - توهین به خانواده همسر	خشونت کلامی	مواجهه با خشونت	
تخریب شخصیت - بی‌توجهی به نیازهای عاطفی - تجربه فرودستی مکرر بی‌اعتمادی نسبت به همسر - عدم رضایت از رفتار والدین - اختلافات زناشویی - سرکوفت زدن به همسر - تشویق به خودکشی - فقدان محبت در خانواده	خشونت روانی		
	روابط پر تنش و خشونت بار خانوادگی	خانواده نابسامان	

خینات به همسر- رابطه جنسی نامشروع همسر	انحراف اخلاقی
نامیدی از بهبود شرایط- ناکامی در رسیدن به آرزوها	چالش‌های عاطفی- روانی
احساس بی‌ارزشی- احساس سرخوردگی- روانی انگاشته شدن- احساس پوچی	زوال عزت نفس
توهم فکری- افسردگی- استرس	ناراحتی روحی- روانی
تنهایی- گوشه‌گیر بودن	انزوای اجتماعی
ازدواج اجباری- زندگی اجباری	اجبار سنت
محدودیت زنان در ارتباط با خارج از خانه- مقابله با ارزش‌های سنتی	ساختارشکنی
رهایی از وضعیت نابسامان زندگی- فرار از بدبختی- نبود راهکار در شرایط سخت- راهی برای رفع تهمت و بدبینی- نمایشی برای پایان فشار- رهایی از فضای پر تنش	واقعیت‌گریزی
اعتراضی به رفتار والدین- خطاری برای همسر	تهدید خانواده
جلب توجه- ابراز وجود- کاهش فشار و محدودیت	مورد توجه قرار گرفتن
احساس گناه دادن به بقیه- مجازات خانواده	انتقام‌گیری
بیهود دانستن و مخالفت با تحصیلات زن- عدم استقلال و اجبار در پیروی از مقررات سنتی- عیب بودن برگشت دختر به خانه پدری	تداوم ارزش‌ها و هنجارهای سنتی
درک نشدن از سوی اطرافیان- نگاه منفی اطرافیان- بی تفاوتی اطرافیان	واکنش اطرافیان
عدم ارتباط با دیگران- حس ترحم و دلسوزی- پشیمانی- منزوی شدن- سرزنش خود- فاصله گرفتن از دیگران	مشکلات فردی
تغییر رفتار اعضای خانواده- کنترل از جانب خانواده- انکار خودکشی برای حفظ آبرو	مشکلات خانوادگی
برچسب خوردن- طرد اجتماعی- کاهش فرصت شغلی	مشکلات اجتماعی
رسیدن به آزادی فردی- رسیدن به خواسته فردی- پذیرش طلاق توسط خانواده- کنترل زندگی خود	بهبود شرایط زندگی

منبع: یافته‌های پژوهش

زنان را حفظ می‌کنند. خشونت حالتی از رفتار است که با استفاده از زور فیزیکی یا غیر فیزیکی، فرد خشن خواسته خود را به دیگران تحمیل می‌کند. ابعاد گوناگون خشونت در سه مقوله خشونت فیزیکی، خشونت کلامی، خشونت روانی طبقه‌بندی شده است. خشونت فیزیکی: خشونت فیزیکی رفتاری است که با هدف ضربه زدن به جسم زن اعمال می‌شود. از انواع خشونت‌هایی که علیه زنان اعمال می‌شود، خشونت فیزیکی با وضوح بیشتر خود را نشان می‌دهد هر چند ممکن است فراوانی آن از دیگر انواع خشونت بیشتر نباشد ولی وضوح آن بیشتر است. خشونت‌های فیزیکی که شوهر افسانه علیه او اعمال کرده است و شدت این خشونت‌ها در گفته‌هایش نمایان است. افسانه ۲۴ ساله با حالت بغض و گریه می‌گوید: «هر وقت دعوا من میشد هر چیزی توی دستش میاد پرتم میکنه». مریم ۲۸ ساله در این زمینه معتقد است که قربانی حوادثی شده است که نقشی در آن ندارد. «شوهرم از دست هر کسی عصبی بشه، حالا یا حقش بخورن یا حرفی بهش بزنین که نتونه جوابشون بده دیواری کوتاه‌تر من نمی‌بینه و به هر بهانه‌ای سعی

مواجهه با خشونت: خشونت علیه زنان یکی از معضلات اجتماعی در تمام کشورهای دنیا به حساب می‌آید. این معضل اجتماعی علاوه بر ایجاد مشکلات جسمی و روانی در اشخاص، موجب بروز عواقب جبران‌ناپذیر اجتماعی نیز می‌گردد. سیلویا والبی از جامعه‌شناسان فمینیست، مردسالاری را متشکل از شش ساختار خودمختار در نظر می‌گیرد و معتقد است که چگونگی ترکیب متغیرهای این ساختار در جوامع مختلف انعطاف لازم را به نظام مردسالاری می‌دهد. ساختارهای شش‌گانه مدنظر والبی عبارتند از: استثمار زنان و کار خانگی بدون دستمزد، روابط موجود در بازار کار، دولت، خشونت مردان علیه زنان، روابط جنسی و فرهنگ جامعه (19). با توجه به نظرات فمینیستی که بر توضیح و تبیین علل نابرابری زنان و مردان در جامعه تأکید دارند و با توجه به تعاریف آنها از مردسالاری، باید توجه داشت که در این دیدگاه خشونت مردان به عنوان مکانیسمی در نظر گرفته می‌شود که در آن مردان چه به عنوان یک گروه چه به عنوان مردان منفرد، در ساختار جامعه و خانواده قادر به اعمال نظارت بر زنان هستند و بدین طریق فرادستی خود بر

خانواده نابسامان: خانواده معمولاً به عنوان فضایی امن برای رشد و ارتقای زندگی فردی و اجتماعی کنشگران اجتماعی به حساب می‌آید. با وجود این، در دوره اخیر این نهاد اجتماعی با چالش‌های جدی مواجه شده است. گود، هرگونه انحراف و نابسامانی را به بی‌سازمانی در نهاد و ساختار خانواده ربط می‌دهد (21). از نگاه ویلیام گود، خانواده از افراد معدودی تشکیل شده که با هم در تماس و ارتباط نزدیک قرار دارند. اگر افراد در روابط میان خود، عشق و علاقه‌ای را که انتظار آن را دارند به دست نیاورند انگیزی ادامه زندگی خانوادگی سست و امکان بروز آسیب‌های اجتماعی فراهم می‌شود. گود گسیختگی خانواده را به این صورت تعریف می‌کند: زمانی یک یا چند تن به طور شایسته از وظایف و تکالیف مربوط به نقش خود را به درستی انجام نهند؛ انحلال یا تجزیه ساختی نقش‌های اجتماعی امری بدیعی می‌نماید. از نگاه ویلیام گود، زنانی که اقدام به خودکشی می‌کنند در خانواده‌هایی رشد یافته‌اند که در روابط اجتماعی خود دچار بحران و نابسامانی هستند و یا عشق و علاقه‌ای را که از همسر و خانواده خود انتظار دارند دریافت نمی‌کنند بنابراین خودکشی پیامد این شرایط است. خانواده نابسامان از ۳ مقوله محوری تشکیل شده است.

روابط پرتنش و خشونت‌بار خانوادگی: گاهی خانواده به جای اینکه محیطی امن برای رشد افراد باشد با ایجاد روابط خشونت‌آمیز زمینه آسیب به افراد را مهیا می‌کند. ارزیابی و تفسیر ذهنی مشارکت‌کنندگان از روابط پرتنش و خشونت‌بار نشان می‌دهد که این عوامل برخلاف گفته‌های آنان به صورت آبی و یکباره دلیلی برای خودکشی زنان به حساب نمی‌آید و تعاملات آنان در یک پرسه زمانی بلند مدت و تحت عواملی بسیار مخدوش و از حالت عادی خارج شده است. مشارکت-کنندگان در ابتدای بروز مشکلات آن را جدی ندانسته و یا اقدامی جلوگیری از آن انجام نداده بودند ولی با گذشت زمان و بروز علائمی متفاوت آن را به عنوان یک مشکل جدی ارزیابی کرده‌اند و با اقدام به خودکشی به آن واکنش نشان داده‌اند. سمیرا ۲۸ ساله که علاقه‌ای به خانواده ندارد می‌گوید: «هیچ محبتی توخونمون نبود انگار همه باهام دشمن بودن، با همه احساس غریبی می‌کردم. به خونه سرد و بی روح که بیشتر به خوابگاه شباهت داشت تا به خونه.»

انحراف اخلاقی همسر: انحراف اخلاقی رابطه دو جنس مخالف با یکدیگر برخلاف عرف و شرع در جامعه است. که در زمینه ویژگی‌های اخلاقی همسران می‌توان گفت که انحراف اخلاقی زمینه‌ای دو طرفه دارد. یکی از وظایف اساسی زوجین، به جهت وظایفشان جهت جلوگیری از انحراف اخلاقی همسر، فراهم آوردن زمینه‌ای مناسب برای هر کدام از زوجین است که به دنبال ارضای نیازهای عاطفی و جنسی خود خارج از خانه نباشند. فرنگیس ۳۰ ساله که با خیانت به همسرش دچار ناراحتی روحی و روانی شده و در اثر این اتفاق دست به خودکشی زده است می‌گوید: «وقتی رفتم خونس دم در که وارد شدم فوراً منو بوسید بهش گفتم نکن میدونی من متأهل ولی به حرفام گوش نداد و شروع کرد به بوسیدن و لمس بدنم تا به خودم اوادم دیدم تو اتاق

می‌کنه عصبانیتش سر من خالی کنه و به چیزی گیر میده تا دعوامون بشه دیگه تو دعوا هر فحش و بد و بیراه و آخرشم که میشه کتک زدن من»

خشونت کلامی: خشونت کلامی در محیط خانه و فضای خصوصی سطوح مختلفی را در بر می‌گیرد، از فحاشی گرفته تا اشکال پنهان‌تر آن. خشونت کلامی به شدت به استقلال و اعتماد به نفس زنان آسیب می‌زند و موجب بروز روحیه‌ی پوچی و بی‌ارزشی انگاری زنان، گریز از مشارکت اجتماعی و اضطراب و افسردگی در زنان می‌شود. با توجه به مصاحبه‌های انجام گرفته گونه‌های متفاوتی از خشونت کلامی شناسایی شد؛ فحش و ناسزا گفتن، تهمت و بدبینی، پایین آوردن ارزش زن به منزله‌ی ابعاد متفاوت خشونت کلامی شناسایی شد. فاطمه ۳۵ ساله بی‌ارزش کردن خود از سوی همسرش را اینگونه بیان می‌کند: «وقتی با اشتیاق لباس جدیدی رو که گرفتم بهش نشون میدادم، با به حالت بی‌اهمیت بهم می‌گفت آخه این چیه که گرفتی؟ کم خرج دوا و دکترت می‌کنم. دیگه هر چی مونده بده بابت این لباسای مزخرف و زشت. یه کم از زنازی دیگه یاد بگیر.»

محیا ۳۲ ساله زمانی که به همسرش نسبت به رابطه با زن دیگری شک می‌کند و از او علتش را می‌پرسد، همسرش با حالت عصبی و نقض این مسئله به محیا و خانواده‌اش بی‌احترامی می‌کند: «هر وقت بهش می‌گم کجا بودی؟ تا الان چیکار می‌کردی؟ یا مچش می‌گرم. شروع میکنه به توهین کردن و فحش دادن به خانوادم. هر چی به دهنش می‌رسه میگه. میگه تو بی‌خانواده‌ای تو اصل و نسب نداری نگاه خانوادت کردی حقت تو همون طویله زندگی کنی نه تو خونه من، حرفاش از صلتا کتکم بدتره.»

خشونت روانی: هر نوع رفتار و گفتار خشنی که سلامت روانی زن را با خطر روبرو می‌سازد خشونت روانی است. خشونت روانی پایه تمامی بدرفتاری‌هایی است که بر زنان وارد می‌شود (20). این نوع از خشونت کمتر به چشم می‌آید و کمتر زنی آن را به خشونت تفسیر می‌کند و هیچ گونه اثر فیزیکی و جسمی از خود بر جای نمی‌گذارد و در بسیاری از مواقع قابل اثبات و پیگیری نیست.

زنان و دختران جوان و تحصیلکرده، کمتر مورد آزارهای فیزیکی قرار دارند، این دسته از زنان معمولاً بر خشونت‌های روانی و کلامی تأکید داشتند. سمیرا ۲۸ ساله یکی از علت‌های اصلی خودکشی خود را تخریب شخصیتش عنوان کرده است. «برادرم جلوی هر کسی شخصیتم رو خورد می‌کرد هر صفتی رو بهم می‌چسبونند. وقتی پسر همسایمون اومد خواستگاریم جلوی روی دامادمون بهم گفت شک ندارم خودت باهاتش بودی و مطمئنم باهاتش رابطه داشتی، آخه اون کجا تو رو دیده که اینجور سخت وایساده که می‌خواد. جلوی دامادمون شخصیتم خورد شد وقتی گفت باهاتش رابطه داری، قشنگ تو چشای بابام نگاه کرد گفت اگه کاری کرده که مجبوره باهاتش ازدواج کنه بده بره. بابامم با سکوتش حرفش رو تأیید کرد. خب این زندگی نکبت بار ادامه بدی که چی بشه آخه...»

خواهم. من به همسرم خیانت کردم و از عذاب وجدان نمی‌تونستم به شوهرم نگاه کنم».

مشکلات روان‌شناختی: مشکلات روان‌شناختی مربوط به فرآیندهای درونی است که روح و روان افراد را درگیر می‌کند. و شاید اثراتش به مراتب بدتر و حادث از مشکلات جسمی است. که شامل ۴ مقوله محوری می‌شود.

چالش‌های عاطفی - روانی: مقوله چالش‌های عاطفی - روانی به این امر می‌پردازد که خانواده می‌تواند عملکرد دو گانه‌ای داشته باشد و فرد با چالش‌های عاطفی و روانی متفاوتی درگیر شود چرا که از یک‌طرف می‌تواند عامل مثبت و بازدارنده‌ای در مقابل خودکشی باشد و فرد را به زندگی امیدوار کند اما گاهی اوقات ماهیتی منفی به خود می‌گیرد و باعث می‌شود فرد برای خروج از این محیط دست به خودکشی بزند. فاطمه ۳۵ ساله که زندگیش را با عشق و علاقه آغاز کرده بعد از گذشت مدت زمانی از محیط خانواده خسته می‌شود و با چالش‌های متفاوتی دچار می‌شود که باعث ناامید از بهبود شرایط می‌شود. «می‌دونستم دیگه این شرایط و وضعیت تغییر نمی‌کنه، من همه تلاشم کردم که زندگیم رو بهتر کنم، زندگیمون رو نجات بدیم ولی هیچ فایده‌ای نداشت به جایی رسیدم که مطمئن شدم دیگه تلاش و امید به بهبود شرایط الکیه. انگار یازل زندگیم به قطعه‌اش گم شده بود و هیچ وقت پیدا هم نمی‌شد.»

زوال عزت نفس: عزت نفس، بازتاب یا برآورد یک فرد از ارزش‌های خود است و در صورتی که فردی فاقد آن باشد با مشکلات متعددی روبرو خواهد شد. تعداد بالایی از زنان، یک مسئله را مطرح کردند و آن احساسات منفی‌ای بود که در اثر فشار و استرس بر افراد غلبه کرده و فرد را به سمت خودکشی کشانده است. که در این باره می‌توان به گفته‌های مریم ۲۸ ساله اشاره کرد. «ایقده شوهرم بهم حرف زده بود و تو سرم زده بود که احساس می‌کردم روانیم، می‌گفت تو روانی هستی، تو سلامت روانی نداری. دیگه ایقده گفته بود که خودمم باور کرده بودم».

ناراحتی روحی - روانی: تعدادی از پاسخگویان از مشکلات روحی و روانی رنج می‌برند و به دلیل هزینه روانشناس و دیدی که نسبت به این مسائل وجود دارد از درمان این مشکلات خودداری می‌کنند و همین مسئله موجب حادث شدن مشکلات این افراد می‌شود. تعداد زیادی از افراد مورد مطالعه قبل از خودکشی، از مشکلات روحی و روانی رنج می‌برند و به دنبال آرامشی می‌گردند که آن را در ناپودی خود یافته بودند. محیا ۳۲ ساله در مورد افسردگی که چند ماه قبل از خودکشی به شدت او را درگیر نموده است، می‌گوید: «وقتی به خودم و زندگی و امید و آرزوهایم فکر می‌کردم که چی می‌خواستم از زندگیم و چی فکر می‌کردم حالا چی شده، احساس افسردگی می‌کردم دوست داشتم هر جوری شده از این فکر و احساس رها بشم».

انزوای اجتماعی: انزوای اجتماعی وضعیت عدم ارتباط کامل یا تقریباً کامل یک فرد و جامعه و اطرافیان است. که نشان دهنده‌ی عدم تماس

موقت و غیرارادی با انسان‌های دیگر است. انواع انزوای اجتماعی می‌تواند شامل گوشه‌گیر بودن و احساس تنهایی و... باشد. که در این باره می‌توان به صحبت‌های نگار ۲۹ ساله که می‌گوید: «از دست بابا و فشارهایی که بهم می‌آورد خسته شده بودم همش به خودم می‌گفتم من خیلی بدبختم که اینجور تو این سن گرفتار مشکلات شدم اینقدر به این چیزا فکر کرده بودم که دیگه گوشه‌گیر شده بودم اصلا دوست نداشتم جای برم دوست نداشتم وارد جامعه بشم و حتی با جامعه و مردم ارتباطی داشته باشم».

سنت‌گریزی: آنچه که با علوم جدید و در تمام زمینه‌ها می‌خواهیم کاملاً علمی انجام دهیم، سنت‌گرایست. یعنی در هم شکستن و مقابله با شیوه تفکر سنتی. تجارب اقدام‌کنندگان به خودکشی نشان از این دارد که افراد با انتخاب خودکشی در برابر باورها، ارزش‌ها و هنجارهای سنتی و قومی - قبیله‌ای که در آن فرد و انتخاب‌های فرد جایی ندارد، مقاومت نموده و سنت‌شکنی می‌کنند. سنت‌گریزی از ۲ مقوله محوری بدست آمده است.

اجبار سنت: سنت عبارت از باور یا رفتاری است که در یک گروه یا جامعه از نسلی به نسل دیگر منتقل می‌شود، جامعه ایران جامعه‌ای سنتی است که خانواده‌ها و جامعه افراد را ملزم به رعایت سنت‌ها می‌کنند. در سراسر ایران ازدواج‌های اجباری دیده می‌شود، فقدان حق اظهار نظر در مورد انتخاب همسر یکی از مواردی است که شخص بر سر دو راهی خود و جامعه قرار می‌گیرد و در نهایت به بن بست و منجر به اقدام به خودکشی می‌شود. نگار ۲۹ ساله در پاسخ به سوال اینکه چرا دست به خودکشی زدی می‌گوید: «بابام وقتی فهمید با دوست پسر من هنوز رابطه دارم به خواستگاری پسر عموم جواب مثبت داد. لحظه‌ای که فهمیدم داشتم دیونه می‌شدم، من نمی‌تونستم به ازدواج با کس دیگه‌ای فکر کنم و بابام می‌خواست به زور و بقول خودش حفظ آبروش من رو به عقد پسر عموم در بیاره و من نمی‌تونستم برای اینکه بابام آبروش حفظ شه و یا اینکه بگن زشته که با دوست پسرش ازدواج کرده آینده‌ام رو خراب کنم و کسی رو که دوستش ندارم به عنوان همسر قبول کنم، واسه همین برخلاف رسم خانواده و جامعه در حضور همه اعلام کردم که دوست پسر من رو دوست دارم و می‌خوام با اون ازدواج کنم».

ساختار شکنی: ساختار شکنی به معنای انداختن و خراب کردن الگویی است که بر جامعه حاکم است. زهره ۲۶ ساله در مورد محدودیت‌های رفت و آمد دختران که در جامعه وجود دارد و زهره حاضر نمی‌شود این محدودیت‌ها را بپذیرد می‌گوید: «خانواده منم مثل همه خانواده‌های این شهر این اعتقاد رو دارن که غروب که میشه دخترا حتما باید به خونه برگردن، ولی من از این شرایط و این قانونای ناحق و بی‌جا بدم میاد آخه منم بخوام شبا با دوستام برم سینما، بریم شام بخوریم، سر شب بچپم تو خونه که مثلن درست نیست دختر تا دیر وقت بیرون باشه. نه من همچین کاری نمی‌کنم و می‌خوام آزاد باشم واسه همین برخلاف این عرف مهمونی‌های شبانه با دوستام رو میرم. آخه تا کی زور رو تحمل کنم و دم نزنم».

اطرافیان دست به خودکشی می‌زند می‌گوید: «بار اول در مورد مشکلم با خانوادم صحبت کردم. بعدش با نامزدم صحبت کردم که واقعا راهی برای خوب شدن بیماریت هست؟ اما خودش هیچ تلاشی نکرد حتی زیر بار اینکه مریضه هم نمی‌رفت. بعدش به خالم گفتم، خاله‌ام هم گفت ما نمی‌دونستیم که مریضه. به داداشم گفتم، گفت به من هیچ ربطی نداره. آخرشم به بابام گفتم که کتک خوردم. دیدم هیچ کس هیچ توجهی نداره. من خیلی تلاش کردم کاری رو که دوست نداشتم انجام ندم. ولی دیگه راه آخرم بود، خیلی به این در و اون در زدم که مشکل بدتری پیش نیاد ولی راه حل آخرم این بود که شاید یکی توجه کنه».

انتقام‌گیری: خودکشی در بعضی موارد راه‌حلی برای انتقام از اطرافیان است، در واقع فرد بدون توجه به آسیب و عاقبت کارش فقط به عمل انتقام می‌اندیشد. مطالعات میدانی گویانی این واقعیت است که هر چه فرد در کشتن خود مصر باشد از روش‌های خطرناک‌تری استفاده می‌کند. و اگر هدف فرد ترساندن و انتقام خانواده باشد از روش‌های کمتر خطرناک مانند مصرف کم قرص استفاده می‌کند. که در این باره می‌توان به صحبت‌های زهره ۲۶ ساله اشاره کرد که می‌گوید: «من می‌خواستم اذیت‌هایی که در حقم شده بود رو جواب بدم یه جور دیگه. تلافی بودم باید خانوادم مجازات می‌شدن حالا به هر طریقی. و خودکشی من بهترین تشبیه بود براشون».

فشار هنجاری: فشار هنجاری را می‌توان محدودیت‌هایی در سطح محیط اجتماعی و محل زندگی است که فرد توانایی غلبه بر این موانع را در خود نمی‌بیند. از دید زنان فشار هنجاری یعنی این که احساس می‌کنند در قالب بایدها و نبایدهای دیگران رفتار و برخورد کنند. طبق تئوری «هویت‌های تهدید شده»، زنان و دختران با توجه به اینکه نقش اقتصادی یا نقش تحصیلی آنان در پیوند با نقش خانواده قرار دارد و نقش‌های خانواده، مبتنی بر صمیمیت و دوستی و در مقابل، نقش‌های رسمی با ویژگی‌های اقتدار، رقابت، پاداش رتبه‌بندی می‌شوند. فرد برای حفظ موقعیت خود و پیشرفت، فشار فراوانی تحمل می‌کند. فشارهای موقعیتی در قالب فشارهای روحی، روانی و استرس به زنان منقل گشته و احتمال اقدام به خودکشی آنان را بالا می‌رود.

تداوم ارزش‌ها و هنجارهای سنتی: هنجارهایی است که به وسیله فرد یا افرادی وضع نشده، بلکه خود به خود و به صورت تدریجی از اتفاقات روزمره‌ی زندگی سرچشمه گرفته و خاستگاهی جزء کل جامعه ندارد. این هنجارها جزئی از فرهنگ عامه است که آنها را با عنوان سنت‌ها می‌شناسیم. که مشخص می‌کند افراد در فعالیت‌های روزانه خود به چه شیوه‌های مورد قبولی باید رفتار کنند. که در این باره می‌توان به صحبت‌های فاطمه ۳۵ ساله که پدرش تحصیلات را مناسب مردان می‌دانست و به کژکاری تحصیلات زنان معتقد است و مانع تحصیلات فاطمه و تشویش‌اش به ازدواج، اشاره کرد. «پدرم به آدم سنتی هستش که با تحصیلات دختر مخالفه، میگه دختر رو چه به درس خوندن والا فقط درس می‌خونه و با دوتا آدم معاشرت می‌کنه که به جای اینکه کمکش کنن سر عقل بیاد از راه بدرش می‌کنن و هی بی‌خدا تر می‌شه».

مهارت‌های مقابله‌ای ناکارآمد: مهارت‌های مقابله‌ای ناکارآمد به موضوع تصمیم‌گیری شخص در برخورد با واقعیات چالش برانگیز زندگی و انتخاب راه‌حل مناسب برای برخورد با آن اشاره دارد که افراد مشارکت-کنند در پژوهش هنگام مواجه با مسائل و مشکلات، تهدید خانواده و واقعیت‌گریزی را انتخاب کرده‌اند.

واقعیت‌گریزی: به عبارتی انسان زمانی تصمیم به خودکشی می‌گیرد که از زندگی خود خسته شود، زندگی را بر خود سنگین فرض کند یعنی از نظر او به دست آوردن بعضی چیزها محال است و به همین جهت اقدام به خودکشی در او بیدار می‌شود و خودکشی را به عنوان راه‌حلی برای گریز از واقعیت انتخاب می‌کند. بیچلر نیز نشان می‌دهد که یکی از مفاهیم کلی در مورد کنش خودکشی مفهوم گریزنده می‌باشد که فرد خودکشی برای فرار از یک وضعیت تحمل ناشدنی اقدام به خودکشی می‌کند. در این مورد می‌توان به مصاحبه سارا ۱۸ ساله اشاره کرد. «مامان و داداشم اذیتم می‌کردن، به همه چی گیر میدادن، فحش میدادن، کتکم می‌زدن. منم خواستم از این وضعیت رها بشم دست به خودکشی زدم».

تهدید خانواده: یکی از دلایل اقدام به خودکشی زنان مشارکت‌کننده در این تحقیق، تهدید و اخطار به خانواده و همسر است. سمیرا ۲۸ ساله برای خودکشی خود دلایل زیادی دارد که در مورد آنها توضیح داد اما دلیل خودکشی بار اول خود را تهدید خانواده برای پایان دادن به وضعیتش بیان می‌کند: «یه بار از دوستم شنیدم که از وقتی خودکشی کرده دیگه باباش کمتر بهش گیر میده از ترس اینکه بلایی سر خودش بیاره، باهاش سازش کرده. اون وقت بود که فکر خودکشی اومد تو سرم».

جبران کاستی‌ها: یکی از دلایل اقدام به خودکشی زنان مشارکت‌کننده در این تحقیق، جبران کاستی‌ها است، در واقع می‌توان گفت این افراد خودکشی را وسیله‌ای برای انتقام‌گیری از خانواده و اطرافیان و یا جلب توجه قرار داده‌اند. طبق نظر داگلاس، افرادی که به خودکشی اقدام می‌کنند، عموماً الگوی چندی از مفاهیم اجتماعی را، که آنان برای رابطه‌ی خود با دیگران ساخته‌اند، دارند؛ همچون: استحاله‌ی روح از این دنیا به دنیای دیگر، ایجاد تغییر در جوهر این جهان به جهان دیگر، جلب حس نوع دوستی دیگران، سرزنش و انتقام از دیگران یا فرار از مسئولیت‌های زندگی (17). که مشارکت‌کنندگان در پاسخ به سؤال «هدفتان از خودکشی چه بود؟» به آن اشاره کرده‌اند.

مورد توجه قرار گرفتن: با توجه به مفاهیمی چون: جلب توجه، ابراز وجود، کاهش فشار و محدودیت که بر مبنای پاسخ‌های تعدادی از مشارکت‌کنندگان در پاسخ به سؤال «هدف شما از خودکشی چه بوده است؟» مقوله «مورد توجه قرار گرفتن» استخراج گردید. در واقعا بعضی از زنانی که خودکشی را تجربه کرده‌اند آن را نوعی اعتراض به شرایط و کمک‌خواهی برای بهبود وضعیتشان تلقی می‌کردند. زهرا ۲۵ ساله که در زمان عقد متوجه مشکل جنسی همسرش می‌شود و می‌خواهد طلاق بگیرد اما خانواده‌اش توجهی نمی‌کنند و او برای جلب توجه

کرد. «تو بیمارستان هر کی میومد تو اتاقتی که بستری بودم به تختم اشاره می‌کرد و می‌گفت این پزشک خودکشی کرده. میدونید به پزشک بگن خودکشی کرده دیگه اعتباری هم نداره، دیگه انگ فرد بیمار بهش می‌زنن».

سهم خواهی: گاهی افراد خودکشی را وسیله‌ای برای رسیدن به اهداف خود و سهم‌خواهی قرار می‌دهند و با اقدام به خودکشی به دنبال سهمی هستند که از زندگی طلب می‌کنند. بیچلر مدعی است که اقدام به خودکشی بیش از آنکه صرفاً یک هدف باشد، وسیله یا شیوه‌ای است که افراد از طریق آن درصدد دستیابی به اهدافی خاص‌اند.

په‌بود شرایط زندگی: گاهی افراد خودکشی را راهی برای بهبود وضعیت و شرایط زندگی بکار می‌برند. در واقع می‌توان گفت که خودکشی محرکی برای بدست آوردن و ارضای خواسته‌ی افراد است. نگار ۲۹ ساله در مورد تغییر رفتار پدرش بعد از خودکشی توضیح می‌دهد: «هرکاری می‌کردم می‌دیدم بابام حاضر نیست با ازدواج من و مرتضی موافقت کنه، هر شب گریه می‌کردم. هر چی التماس می‌کردم کسی نمی‌شنید. بابام آبروش از هر چیزی براش مهم‌تر بود براش زشت بود بگن دخترش برا یه پسر خودکشی کرده. وقتی خودکشی کردم بابام مجبور شد قبول کنه که مرتضی بیاد خواستگاریم چون با خودکشم بهش نشون دادم اگه نذار با مرتضی ازدواج کنم دوباره این کار رو انجام میدم».

مقوله هسته: خودکشی عملی نیت‌مند تا کنشی رهایی بخش از جدی‌ترین چالش‌های مربوط به تحلیل داده‌های حاصل از روش نظریه‌مبنایی، استخراج مقوله هسته‌ای است که پوشش دهنده همه‌ی مضامین مربوط به مفاهیم و مقوله‌های محوری پژوهش باشد. با در نظر گرفتن مفاهیم و مقوله‌های محوری پژوهش، به نظر پژوهشگران، مقوله‌ی هسته‌ی خودکشی عملی نیت‌مند تا کنشی رهایی بخش می‌تواند تا حدی بیانگر دلایل افراد برای اقدام به خودکشی باشد.

خودکشی عملی نیت‌مند است که افراد آن را به عنوان یک ابزار و وسیله برای رسیدن به مقاصد و اهداف خود ارزیابی می‌کنند، که این اهداف از نظر افراد مختلف متفاوت است. عده‌ای خودکشی را به عنوان یک راه-حل موقتی و مقطعی برای رسیدن به اهداف دیگر استفاده می‌کنند که اگر با این روش به هدف خود دست یابند، احتمال تکرار این عمل برای رسیدن به دیگر مقاصد بالا می‌رود و اگر هدف مورد نظر کسب نگردد، کنشگر یا در روش خود برای رسیدن به هدف، تجدید نظر می‌کند یا به صورت جدی اقدام به خودکشی می‌کند. بسیاری از زنان و دختران مورد مصاحبه که سابقه بیش از یک بار خودکشی را داشتند؛ در صحبت‌های خود به تظاهراتی بودن اقدام به خودکشی خود اعتراف کردند، نگاه عده-ای از زنان به خودکشی ابزارگونه است که از طریق آن قصد دارند محیط و افراد را تحت تأثیر عمل خود قرار دهند تا به هدف خود برسند. در واقع بعضی از زنان خودکشی را حربه‌ای برای طلاق و یا اهداف دیگر به کار برده‌اند اما برای عده‌ای به دلیل مسائل و مشکلات و تشدید

لباس پوشیدنش بدتر میشه والا که چیز خوبی ارزش ندیدم. دختر رو چه به درس خوندن. کار دختر رسیدن به خونه و زندگیست هست نه درس خوندن الکی، از قدیم این چیزا مال مرد بوده نه زن»

واکنش اطرافیان: واکنش و عکس‌العمل افراد در برخورد با مسائل مختلف متفاوت است. فرد می‌تواند نسبت به یک مسأله واکنش فعالانه-ای از خود بروز دهد و عکس‌العمل خاصی داشته باشد و یا به صورت منفعلانه از خود هیچ واکنشی نشان دهد و وارد آن مسأله نشود. سمیرا ۲۸ ساله در مورد واکنش خانواده‌اش در مورد زمانی که با برادرش در مورد ازدواجش بحث می‌شود، می‌گوید: «وقتی برادرم با من دعوا کرد و بهم تهمت زد که با خواستگارت رابطه داشتی بابام و دامادمون، کن خانومون با سکوت و بی تفاوتی پشتم رو خالی کردن».

بازتولید شرایط: پیامدها شامل آثار آشکار و پنهانی است که در اثر خودکشی برای افراد، خانواده و جامعه ایجاد می‌شود. به عبارتی پیامد خودکشی زنان را در خانه محدود می‌کند، آزادی عمل آنان را از ایشان می‌گیرد، و فرصت خلاقیت در عرصه عمومی را از آنان سلب می‌کند. به طور کلی پیامدهای خودکشی را می‌توان در ابعاد فردی، خانوادگی، اجتماعی و بهبود شرایط زندگی مورد بررسی قرار داد.

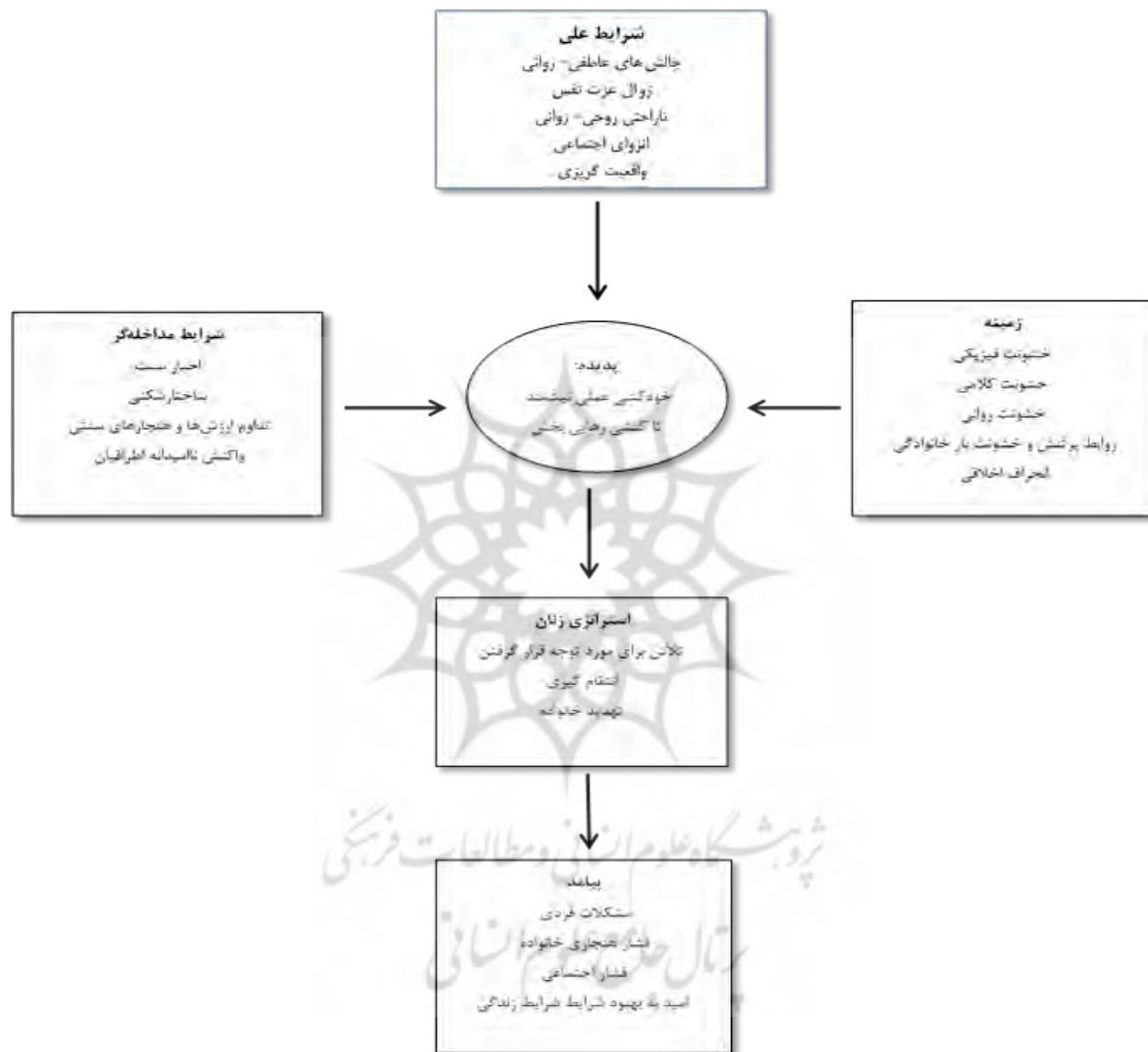
مشکلات فردی: خودکشی با توجه به نوع و شدت، برای اشخاص پیامدهای متفاوتی خواهد داشت. برخی پیامدها مثل حس ترحم و دلسوزی، حالت آزار دهنده دارند. و در مواقعی که شخصی در اثر خودکشی منزوی‌تر از قبل می‌شود و یا حتی باعث عدم ارتباط با دیگران می‌شود پیامدهای روانی خطرناک‌تری برای شخص بر جای می‌گذارد. فرنگیس ۳۰ ساله که بعد از خودکشی ارتباطش را با اطرافیان کم کرده است می‌گوید: «بعد اقدام به خودکشی نمی‌تونستم با اطرافیانم ارتباط داشته باشم همش سؤال پیچم می‌کردن که چرا خودکشی کردی مگه چی شده بود؟ حوصله هیچ کس رو نداشتم چه برسه بخوام جواب سوالا تشنونو بدم واسه همین ترجیح دادم که با اطرافیانم ارتباطم رو قطع کنم».

مشکلات خانوادگی: خانواده اصلی‌ترین نهادی است که فرد عضو آن است و در آن اجتماعی می‌شود. خانواده‌ها در اکثر اوقات به دنبال ایجاد سلامت و امنیت برای فرد هستند و نگران او هستند. اما در مواقعی که فرد دست به عمل اشتباهی می‌زند خانواده بجای کمک برای حل مشکل ممکن است با ایجاد یکسری شرایط وضعیت فرد را بدتر کنند. محیا ۳۲ ساله در این باره می‌گوید: «بعد اینکه خودکشی کردم دیگه رفتار خانوادم باهام تغییر کرد، دیگه حتی مشکل برام پیش میومد و مریض میشدم می‌خواستم بمیرم انگار نه انگار که بخوان حالی ازم بپرسن، میگن مگه نمیخواستی بمیری خب اینم مردن. دیگه مردن و زنده بودنم براشون فرقی نداره».

مشکلات اجتماعی: خودکشی علاوه بر آسیب‌ها و پیامدهایی که در سطوح فردی و خانوادگی دارد، در سطح کلان جامعه نیز دارای پیامدهایی چون برچسب خوردن، طرد اجتماعی و کاهش فرصت‌های شغلی است. که در این باره می‌توان به صحبت‌های زهره و نگار اشاره

به خودکشی استدلال کرده‌اند که هنجارهای سنتی و غیررسمی بر زندگی و شرایط زیست آنان سنگینی می‌کند و هم‌نوایی با این هنجارها را طلب می‌کند. این شرایط باعث نوعی فشار هنجاری برای اقدام به خودکشی می‌شود که یارای مقاومت و مواجهه با هنجارها را ندارند. بنابراین، این عامل پدیده اقدام به خودکشی را تشدید نموده است.

مسائل قبلی، هدف و ماهیت اقدام به خودکشی تغییر می‌کند و فرد به صورت جدی به مرگ می‌اندیشد و به سمت روش‌های خشونت‌بارتری روی می‌آورد، و خودکشی را وسیله‌ای برای رهایی و خلاص شدن از زندگی به کار می‌برند. اقدام به خودکشی پاسخ و راهبردی گریزناپذیر از جانب زنان این منطقه به شرایط محیط اجتماعی، فرهنگی و هنجاری است. بیشتر زنان اظهار داشته‌اند که موقعیت جغرافیایی منطقه و وضعیت نامساعد معیشتی و زیستی و فرهنگی حاکم بر زندگیشان از زمینه‌های روی آوردن به خودکشی بوده است. همچنین، اقدام‌کنندگان

مدل پارادایمی اقدام به خودکشی

محقق به فرد به عنوان یک کنشگر فعال دارد انتخاب رویکرد کیفی و راهبرد نظریه‌مبنایی به عنوان روش مطالعه جهت انجام این تحقیق به کار گرفته شد.

شرایط زمینه‌ای به معنای عواملی است که در محیط و سطح جامعه وجود دارد و منجر به شکل‌گیری پدیده می‌شود. به عبارتی، شرایطی که قبل از وقوع پدیده در بستر خانواده و جامعه وجود داشته است و به صورت رویداد و مشکلی فرد را درگیر کرده است و فرد راه‌حل مناسب و مطلوب برای حل مشکلیش در جامعه نمی‌یابد. این شرایط تحت

نتیجه‌گیری

در راستای شناخت زمینه‌ها و عوامل شکل‌گیری مسئله خودکشی و مشکلات آن، بر آن شدیم تا پژوهش حاضر را با هدف مطالعه زمینه‌ها، عوامل و پیامدهای اقدام به خودکشی زنان در شهر یاسوج انجام دهیم. از آنجا که محقق به دنبال کشف و شناسایی شبکه پیچیده و به هم پیوسته‌ای از عوامل و دلایل گوناگونی که آماده‌سازی فرد را برای اقدام به خودکشی و در نهایت مرگ بر عهده دارد؛ بوده است، و نگاهی که

عنوان «خشونت فیزیکی، خشونت کلامی، خشونت روانی، روابط پرتنش و خشونت بار خانوادگی، انحراف اخلاقی» مقوله‌بندی شده است. مقوله خشونت مقوله‌ای است که به عنوان شرایط زمینه‌ای از پژوهش به دست آمده است. در بیشتر تحقیقات به انواع خشونت در قالب علت اصلی اشاره شده است. ابعاد گوناگون خشونت در پژوهش حاضر مربوط به انواع خشونت است که همسر یا پدران نسبت به زنان اعمال می‌کنند. با توجه به تحلیل یافته‌ها، زنان متأهل بیشتر خشونت فیزیکی در این زمینه داشتند و منبع خشونت، همسرشان گزارش گردیده است. نتایج این پژوهش با پژوهش انجام شده توسط (22) همسو می‌باشد. دختران مجرد و تحصیل کرده از تجربیات غیر فیزیکی بیشتری سخن می‌گویند که والدین برای تحمیل خواسته‌های خود و یا از ترس آبرو و اعتبار خود نسبت به دختران روا داشته‌اند. با توجه به اهمیت خانواده به عنوان اولین کانون رشد فرد، در پژوهش حاضر بیشتر اقدام‌کنندگان دلایل خودکشی خود را انواع خشونت و روابط پرتنش و خشونت‌بار خانوادگی و انحراف اخلاقی ذکر کرده‌اند. به نظر می‌رسد خانواده‌ها آن طور که باید، در انجام کارکردهای خود موفق نبوده‌اند. که با پژوهش (23) همخوانی دارد.

شرایط علی، شرایطی هستند که به وقوع یا گسترش پدیده مورد نظر می‌انجامد. به عبارتی ارتباط مستقیم و بی‌واسطه با وقوع پدیده دارد. شرایط علی اقدام به خودکشی زنان، موقعیت‌ها و مباحث مختلفی هستند که باعث می‌شود یک فرد متقاعد شود که به صورت عمدی جان خود را در معرض تهدید قرار دهد، که از جمله این موارد «چالش‌های عاطفی - روانی، زوال عزت نفس، ناراحتی روحی - روانی، انزوای اجتماعی، واقعیت‌گریزی» دسته‌بندی شده‌اند. به موزات افزایش حالات منفی در زندگی افراد، می‌انانایدپردازی خودکشی افراد افزایش می‌یابد. در نظریه‌ی فشار عمومی فرض بر این است که، احساسات منفی می‌توانند رابطه‌ی بین فشار و بزهکاری را تقویت کنند. به اعتقاد اگنیو، تجربه‌ی فشار، اجتماعی تجربه‌ی احساسات منفی مثل خشم، ناامیدی و افسردگی که سبب ایجاد اعمال اصلاحی مثل رفتارهای ضد اجتماعی (خودکشی) و بزهکاری می‌شوند را افزایش می‌دهند. نتایج این پژوهش با پژوهش انجام شده توسط (24) همسو می‌باشد. با عمل در این شرایط و عوامل می‌توان گفت که فرد با قرارگرفتن در بعضی از موقعیت‌ها به حدی مورد آزار و اذیت قرار می‌گیرد که خودکشی را راهی برای خلاص شدن و رهایی از این موقعیت بر می‌گزیند. همچنین تأمل در انگیزه مشارکت‌کنندگان از اقدام به خودکشی این واقعیت را نشان می‌دهد که زنان در بسیاری از موارد با اقدام به خودکشی خود می‌توانند نقشی فعال و تأثیرگذار داشته باشند و جریان امور را براساس خواست و میل خود تغییر دهند. این نتیجه با نتایج پژوهش (7) همخوانی دارد.

شرایط مداخله‌گر راهبردها را در درون زمینه خاصی سهولت می‌بخشد و یا آنها را محدود و مقید می‌کنند. در پژوهش حاضر، مقوله «اجبار سنت، ساختار شکنی، تداوم ارزش‌ها و هنجارهای سنتی، واکنش

ناامیدانه اطرافیان» به عنوان شرایط مداخله‌ای مقوله‌بندی شده است، که بنا بر نظرات پاسخ دهندگان، ما شاهد هستیم که برخی الگوهای سنتی که بعضاً نامتجانس بوده، همچنان در خانواده‌ها باقی مانده‌اند و به عنوان الگویی است که در قالب بایدها و نبایدها برخورد می‌کنند و خانواده‌ها سخت بدان پایبند هستند. جامعه مردسالار بیشترین سلطه و نفوذ را در اختیار مردان قرار داده است و کمتر توجهی به زنان شده است. نظام مردسالاری و مناسبات قدرت در جامعه که باعث نابرابری جنسیتی و جایگاه فرودستی زنان شده است سبب شده است زنان با فشارهای سنتی، به خودکشی دست زنند. دورکیم خودکشی را واقعه‌ای اجتماعی می‌داند که همچون سایر واقعیت‌های اجتماعی، مستقل از اراده فرد است، بر فرد تحمیل می‌شود. بودن در کنار دیگران و در صورت لزوم کمک خواستن از آنها، می‌تواند به انسان‌ها در ایجاد حس توأم با آرامش کمک کند. این مساله زمانی خود را به خوبی نشان می‌دهد که افراد در یک موقعیت بحرانی قرار بگیرند و خواهان کمک از سوی دیگران باشند. اما بسیاری از افراد با بی‌توجهی و درک نکردن اطرافیان‌شان به شدت بر آنها تأثیر می‌گذارند و باعث سرعت بخشیدن اقدام زنان به خودکشی می‌شوند. تجارب اقدام‌کنندگان به خودکشی نشان از این دارد که افراد با انتخاب خودکشی در برابر باورها، ارزش‌ها و هنجارهای سنتی و قومی - قبیله‌ای که در آن فرد و انتخاب فردی محلی از اعراب ندارد، مقاومت نموده و ابراز وجود می‌نماید.

استراتژی زنان از اقدام به خودکشی تحت تأثیر طیف وسیعی از عوامل زمینه‌ای و علی متفاوت است. به عبارتی نمی‌توان خودکشی را به عنوان یک پدیده اجتماعی تک‌علتی دانست و از ابعاد و زمینه‌های مختلفی ناشی می‌شود. تجارب زنان نشان می‌دهد معانی مختلفی از خودکشی شکل گرفته است که از اقدام به خودکشی به نوعی با قرار دادن بدن به عنوان یک ابزار در جهت کسب اهداف شروع می‌شود و در برخی از مواقع خودکشی به رها شدن از زندگی و شرایط سخت است. پیامدها نشانگر آثار و تبعات اقدام به خودکشی در زنان است. از نظر بیشتر زنان اقدام‌کننده خودکشی نه تنها باعث بهبود وضعیتشان نشد بلکه گرفتاری بیشتری نیز برای آنها به بار آورد. این زنان به مسائلی مانند دلسوزی آزاردهنده دیگران، پشیمانی از اقدام، عدم ارتباط با دیگران، کتک خوردن از پدر، محدودیت از جانب خانواده و مسائل دیگر اشاره کردند. همچنین در مقابل، بسیاری از اقدام‌کنندگان به تغییرات مثبتی که در شرایطشان رخ داد اشاره کردند مانند رسیدن به آزادی فردی، رسیدن به خواسته فردی، پذیرش طلاق توسط خانواده، کنترل زندگی خود... اشاره می‌کردند. مهمترین آسیبی که بعد از خودکشی متوجه زنان می‌شود، گسستن و اختلال در شبکه روابط اجتماعی، خانوادگی و تعاملات دوستانه زنان است که بخشی از آن حاصل واکنش اطرافیان به اقدام فرد است به صورت سرزنش، آزار و توهین بیشتر و بدبینی و برچسب دیوانه یا روانی زدن به فرد است این نوع واکنشها نشانه‌ای از نگرش منفی جامعه به افراد و مخصوصاً زنانی است که اقدام به خودکشی می‌کنند چرا که واکنش جامعه به اقدام به خودکشی یک

که تمام این شرایط یک ناهماهنگی بین هنجارها و ارزش‌ها بوجود آورده که پیامد آن آسیب اجتماعی اقدام به خودکشی را به دنبال داشته است. خودکشی در بین زنان به تغییراتی که در حوزه فرهنگی و جامعه به وجود می‌آید و همچنین مقاومتی که از سوی مردها نسبت به حقوق زنان وجود دارد، باز می‌گردد. علت اصلی این خودکشی‌ها به نظام مردسالاری حاکم بر جامعه که حاضر نیست تغییراتی که در حوزه فرهنگ و جامعه به نفع زنان بوجود آمده را بپذیرد. در جوامع سنتی، زنان نیز به آن سطح از خودآگاهی رسیده‌اند و می‌دانند چه حقوقی دارند و چه تغییراتی در سطح جامعه ایجاد شده است و علاقمندند از امکانات و آزادی بیشتری برخوردار باشند ولی جامعه مرد سالار چنین اجازه‌ای به آنها نمی‌دهد و این خودکشی‌ها هم به نوعی اعتراض به آداب و سنن و نگرش‌های جامعه حاکم بر آنها است و هم به نوعی تسلیم شدن در برابر جامعه مردسالاری است. خودکشی زنان در اینگونه جوامع به نوعی اعتراض به شرایط موجود است. عدم تقارن بین انتظارات، وضعیت موجود و چشم اندازی که پیش روی زنان قرار دارد، چالشی است که بعضاً به قتل نفس انجامیده است. در این میان عامل دیگر، نحوه بروز خشونت است و اینکه خشونت‌ورزی در جامعه گسترش پیدا کرده و وقتی که همه موانع مقاومت کنند و فرض بر اینکه نتواند این موانع را از سر راه خود بردارد این خشونت کم کم متوجه خودش می‌شود و علیه خودش خشونت را به کار می‌برد.

مطالعات میدانی گویای این واقعیت است که هر چه فرد در کشتن خود مصر باشد از روش‌های خطرناک‌تری مانند رگ زدن و مصرف بسیار زیاد قرص استفاده می‌کند. و اگر هدف فرد ترساندن یا تهدید خانواده باشد از روش‌های کمتر خطرناک مانند مصرف قرص اندک و یا ریختن نفت روی خود در حضور دیگران استفاده می‌کند. بسیاری از زنان و دختران مورد مصاحبه که سابقه یک مورد بیشتر از خودکشی در پرونده خود داشتند؛ در اظهارات خود صراحتاً به تظاهراتی بودن اقدام اولیه خود معترف بودند اما به دلیل ایجاد مسائل و مشکلات تازه از جمله تهمت‌ها و اتهامات واهی در باب دلیل خودکشی، تشدید مسائل قبلی، اتخاذ راهکارهای اشتباه و در مواردی خشونت‌بارتر و به صورت کلی پیامدی جزء نامیدی مضاعف زنان از حل مسائل آزردهنده که برای زمانی طولانی در مقابل آن مقاومت کرده‌اند نداشته و در این حالت هدف و ماهیت اقدام به خودکشی تغییر میکند و فرد به صورت جدی به مرگ می‌اندیشد و به سمت روشهای خشونت‌بارتر مانند مصرف بیشتر دارو یا خودسوزی می‌روند. افرادی که به سمت اقدام دوباره نرفته‌اند علاوه بر تحمل اثرات منفی و پشیمانی از عمل خود نسبت به موانع و مشکلات رویکرد بی‌تفاوتی و انزوای اجتماعی اعمال کرده‌اند که این نیز مسائلی دیگری برای آنها به وجود آورده است که با پژوهش (10) همخوانی دارد.

از نتایج تحقیقات می‌توان فهمید که آمار خودکشی در کشور ایران به سرعت در حال افزایش است، همچنین با توجه به ساختار مردسالاری و سنتی و قومی شهر یاسوج باعث شده که این پدیده افزایش یابد و

زن با یک مرد کاملاً متفاوت است و این واکنش‌ها ماهیتی منفی و تنبیه‌گونه دارد تا واکنش به خودکشی مردان. به طور کلی، آسیب‌های روحی و جسمی که بعد از خودکشی متوجه زنان و خانواده‌های آنان می‌شود کاهش روابط اجتماعی زنان را به دنبال دارد که به موجب آن زنان منزوی‌تر می‌شوند و حمایت اجتماعی خانواده و جامعه را از دست خواهند داد که این واکنش‌های طردگونه در موارد مختلف یکی از علل اصلی خودکشی زنان است و در (25) درجه پایین روابط اجتماعی و کلامی را از علل

اصلی خودکشی زنان میدانند نیز تایید می‌گردد. اما پیامد خودکشی برخلاف تصورات کلیشه‌ای و رایج، همیشه منفی نیست. گاهی خودکشی به عنوان راه حلی که ظاهری وحشتناک و غیرموجه دارد به صدای اعتراض و بیان مشکلات زنان تبدیل می‌شود که قادر است اطرافیان را به تفکر درست و منطقی وادارد و به رفع مسائل زنان کمک شایانی کند و رضایت او را به دنبال داشته باشد که این یافته با (26) همسو می‌باشد.

برقراری شرایط علی، زمینه‌ای و مداخله‌گر، موجب به وجود آمدن پدیده‌ای به نام خودکشی‌های بخش می‌گردد. افزایش اقدام به خودکشی زنان نسبت به مردان و کاهش سن خودکشی، توجه محققان و مسئولان جامعه را به این امر جلب می‌کند که خودکشی و اقدام به آن نشانه‌ای از

مشکلات و مسائل حل نشده‌ای است که زنان جامعه در متن واقعی و روزانه زندگی خود به صورت مداوم با آن زندگی می‌کنند و زنان در این زمینه نیازمند حمایت‌های بیشتری از جانب نهادهای مسئول و خانواده‌ها هستند. از آنجائیکه که تمامی آسیب‌های اجتماعی به صورت تسلسلی با هم در ارتباط هستند؛ در صورت ادامه این بی‌توجهی و افزایش آمارهای اقدام به خودکشی، جامعه علاوه بر پرداخت هزینه‌های درمانی بالا، باید انتظار بروز آسیب‌های دیگری را داشته باشد که در نتیجه حذف یک زن یا دختر از یک خانواده بروز می‌کند مانند بی‌سرپرستی فرزندان، مشکلات روحی و روانی برای بازماندگان و ... که هر کدام از این زمینه‌ها در تحقیقات دیگر به عنوان یک عامل مهم برای ظهور آسیب‌ها اجتماعی دیگر معرفی می‌گردد. زمانی که زنان با هر نیت و هدفی، به خودکشی اقدام می‌کنند؛ برای کنار آمدن با مسائل و پیامدهای روحی و اجتماعی بعد از آن چندین راهبرد را در پیش می‌گیرند.

با بررسی زمینه‌ها و علل اقدام افراد به خودکشی در شهر یاسوج این نتیجه بدست می‌آید که آسیب‌های اجتماعی به مانند چرخه‌ی طبیعت به هم مرتبط هستند، هر آسیبی پیامد آسیبی دیگر است. عوامل اجتماعی نشأت گرفته از آسیب‌های خانوادگی و فرهنگی حاکم بر جامعه است که زمینه‌های ناهنجاری‌ها را بوجود می‌آورد تعاملی در بین این عوامل و زمینه‌ها است که همگی دست به دست هم داده و نابسامانی را تشدید و باز کردن گره مشکلات را سخت‌تر می‌کند. انسان در محیط و جامعه‌ای زندگی می‌کند که احاطه شده از یکسری مسائل و مشکلات

نکته جالب توجه این است که نه تنها در میان قشر کم‌سواد بلکه در میان قشرهای تحصیلکرده شیوع بی‌سابقه‌ای یافته و نکته نگران‌کننده‌ای که توجه به خودکشی را ضروری می‌سازد، کاهش سن خودکشی در میان زنان و دختران شهر یاسوج است.

پیشنهادات

نتایج این پژوهش می‌تواند به برنامه‌ریزی فرهنگی و اجتماعی در زمینه کاهش اقدام به خودکشی در سطح جامعه مورد تحقیق منجر شود. بی‌توجهی در این زمینه موجب صدمات و تهدیدات جبران‌ناپذیری در زندگی فردی و اجتماعی زنان و کل جامعه می‌گردد. از آنجا که سلامت جامعه به سلامت افراد آن بستگی دارد، لذا اطلاع از شرایط آسیب‌زای آنان و برنامه‌ریزی براساس آن برای رفع این نوع از آسیب‌ها بسیار اهمیت دارد و برای برآورده کردن این مهم باید به این موارد توجه نمود. (۱) یکی از عوامل مهم اقدام به خودکشی زنان، وجود نابسامانی‌ها و آسیب‌هایی از جمله: اختلاف‌های خانوادگی، روابط غیرمحببت‌آمیز و خصمانه اعضای خانواده و... است که به دوری و انزوای افراد نسبت به هم منجر می‌شود و لذا پیشنهاد می‌شود که علاوه بر ارائه مشاوره به افراد اقدام‌کننده، کارگاه‌های آموزشی و مشاوره‌ای برای والدین به صورت همزمان ایجاد گردد تا از آسیب‌ها و مسائلی (که در این پژوهش در جدول خانواده نابسامان به آن اشاره گردیده است) که ممکن است محیط امن یک خانواده را برای اعضای آن ناامن و متشنج نماید؛ به صورت نزدیک آگاه شوند.

(۲) یکی از مهم‌ترین زمینه‌های مداخله‌گر که باعث تمایل زنان به خودکشی می‌گردد وضعیت نامناسب اقتصادی خانواده‌های این گروه از زنان هستند. ایجاد زمینه‌های اشتغال و حمایت از سیاست‌ها و برنامه‌های اشتغال‌زایی مخصوصا به صورت توانمندسازی و مستقل‌سازی

- Sadock, B., & Sadock, V. (2019). Kaplan and Sadock's Comprehensive Textbook of Psychiatry.
- Rezaei Nesab, Z., Sheikhi, M. T., & Kohene Shahri, J. (2017). Investigating the lived experiences of suicide attempts by women in Ilam city with a methodical approach based on grounded theory. *Iranian Sociology*, 18, 82-107.
- Kouchian, Z., Kaldi, A., & Mohseni Tabrizi, A. (2016). Suicide; As a way to overcome the silent issue (case study: people attempting suicide in the city of Tehran). *Research Journal of Social Work*, 3(10), 1-39.
- Mousavi, F., Sajjadi, H., Rafiei, H., & Faizi, A. (2008). Some family factors related to suicide attempts. *Social Welfare*, 7(27), 53-72.

اقتصادی زنان به صورت مشاغل خانگی، بدون شک می‌تواند وابستگی اقتصادی زنان را کاهش داده چراکه یکی از عوامل آسیب‌پذیر زنان وابستگی اقتصادی آنان است و انجام هر عملی در جهت کاهش این وابستگی به توانمندسازی زنان منجر و آنان را به ادامه زندگی امیدوار می‌نماید.

(۳) متصدیان امور فرهنگی، اقتصادی، قضایی و انتظامی جامعه باید تلاش همه‌جانبه‌ای را به طور منسجم و هماهنگ شروع کرده و راه‌های گسترش خشونت خانوادگی بر علیه زنان را در سطح خانواده‌ها مسدود نمایند. و در راستای آن زنان باید مورد حمایت عملی و قانونی قرار گیرند که از افشاکاری خشونت بر علیه خود و پیامدهای ناگوار آن ترسی به خود راه ندهند و همچنین در حوزه قضایی و انتظامی نیز باید قوانین جزائی مناسب و بازدارنده تدوین شود و به وسیله رسانه‌ها اطلاع‌رسانی گردد تا دستگاه قضایی با قاطعیت تمام با خشونت بر علیه زنان برخورد نماید.

حامی مالی

تمامی منابع مالی و هزینه پژوهش و انتشار مقاله تماماً بر عهده نویسندگان بوده و هیچگونه حمایت مالی دریافت نشده است.

مشارکت نویسندگان

مقاله بصورت مشترک توسط نویسندگان انجام شده است.

تعارض منافع

بنابر اظهار نویسندگان مقاله حاضر فاقد هرگونه تعارض منافع بوده است.

References

- Amir Diwani, A. (2021). Youth suicide and its motives, *Health and Mental Health Quarterly*. Health and Mental Health Quarterly, 7.
- Ministry of Cooperation, Labor and Social Welfare, S. and S. I. C. (2014). Social harms (special statistical letter of World Suicide Prevention Day).
- Country, F. M. O. of the. (2019). *Statistical Yearbook, Judiciary*.
- Abbas Pour, Z. E., Feth Alipour, Z., & Membini, I. (2019). Identification of suicide attempt factors in Izeh and Masjid Suleiman. *Social Studies and Research in Iran*, 9, 215-233.
- Shaygan, F. (2012). Female suicide. *Women's Strategic Studies*, 2, 71-80.

10. Zare Shahabadi, A., Shafiinejad, M., & Madahi, J. (2016). Attempting suicide among women of Abadan: motives and conditions. *Women in Development and Politics*, 15(3), 427-446.
11. Safiri, K., & Rezai-Nasab, Z. (2015). A qualitative study of the self-immolation phenomenon of women in Ilam city. *Women and Society Scientific-Research Quarterly*, 7(25), 123-142
12. Jamshidiha, G., & Qolipour, S. (2010). Modernity and suicide of women and girls of Lek. *Review of Social Issues of Iran*, 1(1), 79-106.
13. Troya, M., Dikomitis, L., Babatunde, O., Bartlam, B., & Chew-Graham, C. (2019). Understanding self-harm in older adults: a qualitative study. *Clinical Medicine*, 12, 52-61.
14. Grimmond, J., Kornhaber, R., Visentin, D., & Cleary, M. (2019). A qualitative systematic review of experiences and perceptions of youth suicide. *PloS One*, 14(6).
15. Abbott, P., & Wallace, C. (2008). *Sociology of women translation: Manijhe Najm Iraqi*. Nei Publishing.
16. Alivardinia, A., & Rismanchi, N. (2018). The effect of cyber and traditional victimization on students' deviant behaviors. *Culture Strategy*, 12(45), 97-130.
17. Jacobs, J. (1967). A phenomenological study of suicide notes. *Social problems*, 15(1), 60-72.
18. Strauss, A., & Corbin, J. (1998). *Basics of qualitative research techniques*. Thousand Oaks, CA: Sage publications.
19. Safiri, K., & Rezaei Nesab, Z. (2015). A qualitative study of the self-immolation phenomenon of women in Ilam city. *Women and Society Quarterly*, 7(25), 123-142.
20. Mohammad Khani, P., Mohammadi, I., Rezai Dogahe, A., & Azadmehr, H. (2006). Prevalence of family violence patterns, perpetrating or experiencing it in men and women. *Social Welfare Research Quarterly*, 5(21), 205-224.
21. Mohseni Tabrizi, A. (2004). *Vandalism: the basics of social psychology* (2nd ed.). An Publications.
22. Nazarzadeh, M., Beadle, Z., Ayubi, E., & Suri, H. (2011). Determining factors related to the motivation to commit suicide in Iran: a systematic review and meta-analysis. *Hakim Research Journal*, 15(4), 352-363.
23. Anbari, M., & Bahrami, A. (2010). The relationship between cultural beliefs and suicide (a case study of Kohdasht and Poldakhter). *Ocial Security Studies Quarterly*, 21, 121-154.
24. Yousefi, N., & Alivardinia, A. (2014). Suicidal tendencies among college students: An empirical test of Agnew's general strain theory. *Applied Sociology*, 25(2), 61-79.
25. Moaidfar, S., & Hassan-Panah, H. (2017). Social factors affecting the suicide of young people in Kurdistan province. *Journal of Social Issues*, 1(3), 124-143..
26. Yousefi Labani, J., & Mirzaei, H. (2011). Investigating the effective factors of accidental burns among women (the case study of Ravan-Sar and Javan-Rood cities). *Health Nizam Research Journal*, 9(7), 672-681